

Max Shachtman

Förord till Trotskijs *Den kinesiska revolutionens problem*

(April 1967)

[Detta förord skrevs till 1967 års nyutgåva av antologin *Problems Of The Chinese Revolution* (1:a upplagan 1932).¹ Nedan används den moderna pinyin-stavningen av kinesiska namn, fast den äldre, Wade Giles-varianten anges inom hakparenteser [] första gången ett namn nämns.]

Fyrtio år har förflutit sedan den kommunistiska dispyten om kinesiska revolutionen kulminerade. Nyutgivningen av detta arbete underlättar studier av motsättningarna mellan den dominerande kommunistiska ståndpunkten, som uttrycktes av Stalin och Bucharin, och Trotskijs och Zinovjevs avvikande ståndpunkt under perioden 1926-28. Denna period slutade i katastrof för de kinesiska kommunisterna. Men inte bara för dem. När Ryssland och Kommunistiska Internationalens grep in i det kinesiska inbördeskriget var det deras första massiva intervention i den asiatiska verkligheten och dess konflikter. Det slutade i ett lika massivt nederlag. Stalin hade inga större svårigheter att avsvärja sig ansvaret för sitt bidrag till detta nederlag. Han tillämpade bara politiken med att ställa oskyldiga syndabockar vid skampålen och utrensa alla som kunde ställa honom till svars – han lärde sig att rädda sitt eget huvud genom att halshugga andras. Under dessa omständigheter kunde Trotskij bara hävda att medan ”det vore oklokt pedanteri att hävda att det kinesiska kommunistpartiet *ofelbart* skulle ha kommit till makten om det hade drivit en bolsjevikisk politik under revolutionen 1925-27... men det vore en föraktfull trångsynthet att hävda att en sådan möjlighet var helt utesluten.”² Vad som verkar säkert är att de öde som drabbade de kinesiska kommunisterna inte kunde ha varit värre om de hade följt Trotskijs linje i stället för den som Stalin påtvingade dem.

I vilket fall bör en omvärdering av dispyten vara givande för alla som, utifrån ett intresse för historia, teori eller politik, bryr sig om den bolsjevikiska revolutionens utveckling, revolutionerna i Kina, den kommunistiska rörelsen och den strömning i densamma som blev den trotskistiska oppositionen.

Det är dock betydligt mer givande att göra en undersökning som tar hänsyn till händelserna under de senaste fyra decennierna. Dessa har inte bara radikalt förändrat Asiens kropp, utseende och mentalitet, utan har också introducerat drastiska förändringar i de världsomfattande politiska relationerna och problemen. Framträdande bland dessa händelser har varit den kommunistiska segern i Kina. Trots Trotskijs förutsägelser (och även Stalins, för den delen) har de kinesiska kommunisterna ”faktiskt kommit till makten” och behållit den. De har till slut förenat nationen som en suverän makt och fört in den i världspolitikens centrum. De har så grundligt förändrat folkets ekonomiska och politiska liv att miljonals ögon nu riktas mot dem. De utmanar världens största makt och världens största kommunistmakt. Detta utgör inga små landvinningar. Hur mycket som är sken och hur mycket som är verklighet, hur mycket som är verklighet och hur mycket som är utvecklingsmöjligheter, hur mycket som kan förändras och förändras till vad – dessa frågor, som är av avgörande betydelse, går utanför ramen för detta förord, som avsiktligen är begränsat till kortfattade kommentarer om andra aspekter av den kinesiska kommunismen som, förhoppningsvis, också har betydelse.

¹ När Schachtman skrev förordet till 1932 års upplaga var han revolutionär trotskist (medlem i den amerikanska trotskistiska organisationen). 1967 hade han lämnat den revolutionära rörelsen och var en slags socialdemokrat, men ansåg sig fortfarande vara marxist.

² Se Trotskij om Kantonupproret i [Balansräkning över och perspektiv för den kinesiska revolutionen](#). (avsnittet ”Den kinesiska revolutionens stadier” och de 2 följande)

Det kinesiska kommunistpartiet bildades, i enlighet med marxismens grundsatser och traditioner, som ett proletärt parti. Att dess faktiska initiativtagare var akademiker, intellektuella och studenter är ganska sekundärt i betydelse. Grundarna av socialistiska organisationer i de flesta västerländska och industrialiserade länderna tillhör samma kategori. Men i nästan samtliga fall konstaterades att arbetarklassen är den naturliga och nödvändiga grunden för den socialistiska kampen och att utan arbetarnas beslutsamma deltagande kan aldrig socialismen bli en effektiv politisk rörelse, för att inte tala om en segerrik sådan. Så var det i den internationella kommunistiska rörelsen. Så var det med dess kinesiska sektion; och det dröjde inte länge innan den hade lyckats få ett brett och starkt stöd bland det unga men kraftfulla kinesiska proletariatet.

Kommunisternas förkrossande nederlag 1927-28 blev utgångspunkten för en genomgripande förändring av bestående betydelse. Det katastrofala äventyret med "sovjet"-upproret i Kanton i slutet av 1927 följdes under flera år av en serie lika hopplösa kupper, i Nanchang, i Shantou [Swatow], i Changsha och flera andra platser. De skilde sig från resningen i Kanton främst i det att de genomfördes på platser som låg allt längre bort från landets viktigaste industriella och kommersiella, och därför politiska och proletära, centra. Den arbetarförankring som det kinesiska kommunistpartiet hade förvärvat under perioden för dess första stora uppsving försvann nästan fullständigt. Det är viktigt att notera att den kinesiska arbetarklassen i städerna, från 1928 och fram till strax innan kommunisterna grep makten, deltog inte i och spelade inte någon roll i den kommunistiska rörelsens revolutionära och militära verksamhet. Med andra ord, den kinesiska revolutionen segrade utan den kinesiska arbetarklassen. Detta är i sig själv är nog för att ogiltigförklara det maoistiska anspråket på trohet mot marxismen.

För att segern skulle bli möjlig krävdes en genomgripande omvandling av det kinesiska kommunistpartiet. Enligt Tan Pingshan [Tan Ping-shen] utgjorde bönderna endast fem procent av partiets medlemmar 1925-26. På den tiden ansågs det inte vara onormalt för ett kommunistiskt parti, i synnerhet inte i ett överväldigande agrart land. Det var troligen inte större eller mycket större än motsvarande procentandel i kommunistpartierna i länder som Polen, Rumänien, Bulgarien eller Jugoslavien. Men redan i november 1928 var 70 till 80 procent av partimedlemmarna bönder. Och i september 1930 rapporterade Zhou Enlai [Chou En-lai] till centralkommitténs plenarmöte att av ett totalt medlemsantal på 120 000 "utgör industriarbetarmedlemmarna endast lite fler än 2 000".

Även där tillförlitliga siffror inte är tillgängliga för åren därefter, finns mer än tillräckligt med andra indikationer på att kommunistpartiet förblev ett övervägande bondeparti tills strax före den slutliga segern, det vill säga när det svepte in från landsbygden till städerna.

Redan 1928 hade Trotskij uttryckt sin bestörtning över den sociala omvandlingen av det kinesiska partiet och betecknat det som en "hotfull process": Det är "enbart en variant på KKP:s avveckling och upplösning, ty, när det förlorar sin proletära kärna upphör det att stå i samklang med sitt historiska mål."³ Det är av intresse att notera att denna bedömning inte var särskilt "trotskistisk". Under denna period var idén om ett kommunistiskt bondeparti helt oacceptabel även för de kinesiska kommunistledarna. Redan 1927 avvisade de denna idé, som tycktes representeras av Mao Zedong [Mao Tse-tung] under hans partisanverksamhet i Hunan, i en resolution (november 1927) som brännmärkte det som "felaktigt att underskatta styrkan hos arbetarna och betrakta dem som inget mer än böndernas medhjälpare", och insisterade på att förhållandet mellan de två klasserna under revolutionen borde vara precis tvärtom. Under flera år, särskilt under ledningen av Li Li-san (som skulle förskjutas av Mao), fortsatte denna konflikt mellan de kinesiska kommunisterna. Men hur enträget det för-maoistiska ledarskapet än framhöll behovet av att partiet hade en arbetarklassbas och verkade

³ Se Leo Trotskij, [Den kinesiska frågan efter den sjätte kongressen](#)

bland arbetarna så försvann i själva verket dess stöd bland stadsproletariatet, och dess medlemmar på landsbygden blev alltmer dominerande. Mannen bakom denna djupgående omvandling av partiet var Mao Zedong. Den visade sig i slutändan inte vara mindre viktig än alla hans teorier om det revolutionära gerillakrigets konst och tillämpning.

En annan förändring som den kinesiska kommunismen genomgick när Mao tog över ledningen under revolutionen gällde sovjetfrågan. Och även om denna förändring inte var lika viktig som den som rörde partiets sociala sammansättning så hade den en liknande innebörd.

Sovjeter – representativa valda råd av arbetar- och bonde-(eller soldat-)deputerade – uppkom som folkliga institutioner för att organisera revolutionära resningar och sedan som grundenheter i den nya revolutionära staten under båda de ryska revolutionerna 1905 och 1917. Det skulle vara dogmatiskt att konstatera att de aldrig i framtiden kommer att kunna spela samma roll i ett annat land som de spelade i Ryssland 1917. Men faktum kvarstår, att de ingen annanstans i världen har spelat den rollen under de senaste 50 åren, inte i de tyska och österrikiska revolutionerna 1918,; inte ens i de bayerska och ungerska ”sovjet”-republikerna 1919, där sovjeten mer var en etikett än en realitet, i den mån den var en realitet alls. Och den hade inte någon betydande roll i hela den kinesiska revolutionens historia.

Det är naturligtvis sant att de regimer som upprättades i de provinser till vilka kinesiska kommunistiska styrkor drog sig tillbaka efter nederlaget 1927 kallades för ”sovjeter”. Men utöver namnet hade de få likheter med de sovjeter som uppkom under den bolsjevikiska revolutionen. Teorin om sovjeter i den ursprungliga kommunistiska rörelsen, inklusive dess anpassning till de efterblivna eller koloniala eller halvkoloniala länderna som Lenin införde under Kominterns andra kongress 1920, förutsatte inte bara en revolutionär situation, utan även att bondesovjeterna politiskt och socialt skulle ledas av städernas arbetarsovjeter.

Det är precis så det fungerade i bolsjevikernas fall. De vann sin avgörande seger bland arbetarna i praktiskt taget alla landets viktiga industricentra. De vann den i arbetarsovjeterna, under loppet av en rättvis politisk kamp med de andra partierna. Med dessa sovjeter som grundval för sin styrka och verksamhet konsoliderade de segern genom att vinna bondesovjeternas lojalitet.

Ingenting liknande skedde i Kina. Efter katastrofen 1927 drog sig de kinesiska kommunisterna tillbaka till landsbygden med endast en försvinnande bas i städerna. De jordbruksregioner som de flyttade till var avlägsna, efterblivna områden, områden av minimalt politiskt intresse och med minimala nationella föreställningar eller förståelse. Den långa marschen till Yenan, denna fullständigt häpnadsväckande bedrift, så enastående i världshistorien, var en reträtt från politiskt och ekonomiskt efterblivna regioner till ännu mer efterblivna regioner.

”Sovjeter” eller ”provisoriska sovjetregeringar” upprättades överallt där de kommunistiska militära styrkorna tågade in. Det råder ingen tvekan om att befolkningen i dessa ”sovjetiserade” områden fick en större känsla av delaktighet i det politiska och till och med ekonomiska livet än någonsin tidigare och stimulerades till en starkare nationskänsla. Det råder ingen som helst tvekan om att de befriades från betungande skatte-, hyres- och skuldbördor. Men befolkningen hade mycket litet att säga till om när det gällde de viktiga och omfattande politiska eller militära besluten. Dessa togs och genomdrevs alltid av kommunisterna, eller snarare (om den tidens partidokument granskas närmare) av partiets militära hierarki. Sovjeter, fungerande som folkets demokratiska politiska organ, vilka kombinerar den lagstiftande och verkställande makten – det var så de ursprungligen uppfattades och propagerades av Lenin – har aldrig funnits i Kina.

Huruvida de var en realitet eller bara en fasad får ett tillräckligt tydligt svar i det kommunistiska uttalandet om samarbete med Guomindang [Kuomintang]-regimen och -armén mot den

japanska militära interventionen 1937. Den 22 september 1937 meddelade det kinesiska kommunistpartiet (inte ”sovjetregeringen” i Yenan, utan de kommunistiska ledarna) att det ”avskaffar den nuvarande sovjetregeringen” och ”avskaffar namnet Röda armén”. Med liknande penndrag, och utan att rådfråga folket, bytte ”sovjetregeringen” namn till ”Shaanxi-Gansu-Ningxia [Shensi-Kansu-Ningsia]-gränsområdets regering”; Röda armén döptes om ”Åttonde routearmén”; och t o m Marx-Lenin-institutet i Yenan ändrade namn till ”Lu Xun [Lu Hsün]-akademien”. Dessa namnändringar innebar ingen förändring av styrelsesättet, militärens eller akademins ledarskap och struktur, och ingen verklig politisk eller ekonomisk förändring för befolkningen själv. Den fullständiga kontroll som partiet utövade förblev intakt. Bara detta, för att inte tala om att ingenting som ens bär namnet sovjet existerar i dagens Kina, ogiltigförklarar det maoistiska påståendet om trohet till ”leninismen”. Införlivad i Kommunistiska internationalens grunddoktrin var kravet på sovjeter som den *enda* vägen till kommunistisk maktövertagande och den *enda* formen av kommunistiskt styre.

Icke desto mindre, och trots det faktum att de trotsat och förkastat vad som dittills ansetts vara en okränkbar kommunistisk doktrin, lyckades de kinesiska kommunisterna ta makten. De upprättade en ny revolutionär stat på nationell nivå. De gjorde sig kvitt den underdåniga och förödmjukande ställningen i världspolitiken som de imperialistiska makterna och deras gamla härskande klasser hade reducerat landet till. Inför en sådan framgång kan det verka som om kritik bara är av akademiskt och teoretiskt intresse.

Huruvida den tidiga Kommunistiska internationalens, eller Lenins, teorier och politik var tillämpliga på revolutionen i Kina, huruvida de samvetsgrant tillämpades av de kinesiska kommunisterna, är en fråga av liten betydelse. Huruvida Mao segrade för att han följde Trotskijs politik, mer eller mindre, eller om han nu har samma förhållande till Moskva som Trotskij hade till Stalin är också – mer eller mindre – av liten betydelse. Fler saker än dessa är inblandade i utvecklingen av den maoistiska revolutionen. Vad det i huvudsak handlar om är av högsta betydelse inte bara för Kina, utan för den stora majoriteten av invånarna på vårt jordklot, de människor som verkar vara separerade av en ökande, inte minskande, klyfta från den minoritet av världens befolkning som lever i de ekonomiskt gynnade nationerna.

Centralt i Trotskijs ursprungliga teori om den ryska revolutionen – teorin om den permanenta revolutionen – var uppfattningen att det efterblivna, halvfeodala, autokratiska Ryssland inte skulle behöva gå igenom samma stadier av kapitalistisk utveckling som den moderna västvärlden. Det skulle falla på det lilla men mycket koncentrerade ryska proletariats lott att leda bönderna och genomföra alla den klassiska borgerliga revolutionens uppgifter. När det gjorde det måste det lägga grundvalarna för en socialistisk utveckling under proletariats diktatur. Det västeuropeiska stadiet med en organisk och långvarig kapitalistisk utveckling skulle överhoppas i Ryssland. Under Kommunistiska internationalens första dagar kompletterade Lenin detta koncept, om än något tvekande och med ändringar, med tanken att helt agrara länderna i öst, som är mer efterblivna än Ryssland, skulle kunna hoppa över det kapitalistiska stadiet genom en revolution i sovjetform och övergå direkt från en förkapitalistisk ekonomi till socialismen.

Kommunistkina betraktas nu, inte bara av dess ledare, utan även i breda kretsar av icke-kommunister, som en bekräftelse på och ett förverkligande av denna djärva idé. Dess inflytande på länderna i ”tredje världen” är omiskännligt och uttalat. Det är i förhållande till denna tro som de två aspekterna av den maoistiska revolutionen, som angivits ovan – den icke-proletära ”kommunistiska” revolutionen och avsaknaden av sovjeter – får sin verkliga betydelse.

För att göra 1920 års Lenin rättvisa bör man ha åtminstone tre punkter i åtanke: han såg på möjligheten av en sovjetisk utveckling i det agrara öst i egenskap av ledare för den revolutio-

nära arbetarstaten i Ryssland; han såg fortfarande på utsikterna för en socialistisk utveckling i Ryssland främst som avhängig en nära förestående seger för den revolutionära socialismen i de utvecklade länderna i Västeuropa, som ensamt skulle ge substans och dragkraft åt socialismen i Ryssland; och han tänkte inte ens i termer av de långtgående ekonomiska eftergifter till kapitalismen i Ryssland som han kände sig tvungen att introducera ett år senare i form av den Nya ekonomiska politiken. Rättvisan kräver inga sådana ursäkter för den maoistiska regimen eller dess doktriner.

Maos bondeparti och -armé förde honom till makten med stort folkligt stöd. Det bör nämnas att Mao förmådde bryta sig ur den förlamande isoleringen på landsbygden och i bergsgrottorna i Yenan först när det kinesisk-japanska kriget började. En främmande militärmakts brutala och intensiva exploatering av bönderna skapade en exceptionellt gynnsam jordmån för framväxten av ett modigt och aggressivt revolutionärt parti, skarpsinnigt nog att identifiera sig nästan uteslutande med den nationella frigörelsens sak – inte med en ny social ordning. Efter att ha gått segrande ur striden visade bönderna för hundrade gången i modern historia att de inte kan organisera och underhålla sin egen nationalstat och samhällsekonomi – i synnerhet inte en modern ekonomi – på grundval av sina provinsiella uppfattningar, intressen och ambitioner.

I frånvaron av sovjeter, eller andra representativa organ, parlamentariska eller industriella, var arbetarna inte i stånd att styra den nya staten eller organisera dess ekonomiska liv. Det kommunistiska partiet med sina bondemedlemmar var inget arbetarparti, men det var heller inte ett bondeparti, utom i den mån att de utgjorde dess trupper. Det var ett militär-byråkratiskt parti med en hierarki som främst rekryterats från medelklassen. Det ekonomiska experiment som gjordes vid industrialiseringen och moderniseringen av den nya nationen genomfördes i grunden enligt idén, lovvärd *in abstracto*, att hoppa över kapitalismen och den arbetets exploatering som är inneboende i den. Här uppstod den svårighet som fortfarande plågar partiet.

Diversifierad modernisering, framför allt i ett stort land som aldrig har upplevt det, kräver kapital i stora mängder. Kapital är en produkt av exploaterat, ackumulerat, koagulerat arbete, som utförs av en modern, yrkesskicklig arbetarklass å ena sidan och skolade administratörer och chefer å den andra.

Det nya Kina hade och har fortfarande litet eget av detta. Men det hade möjlighet att göra ett vägval. Samtidigt som landet aktsamt upprätthåller sin nationella suveränitet och integritet kan det dra till sig kapital från de moderna länderna som har överflöd av det. Detta skulle kräva en garanti på en rimlig vinst för det inbjudna kapitalet. För hjälpen med att modernisera ekonomin skulle Kina behöva betala en mindre tribut, men likväl en tribut, till det utländska kapitalet. Bland annat skulle det behöva modifiera den moderna preferensen för omedelbar och allmän nationalisering och militär kontroll över ett lands hela ekonomi – rot, stam, gren och löv. För det mer känsliga radikala örat låter detta val – att betala tribut till utländskt kapital – snarare som förräderi än kätter. Ändå kom Lenin, som var så radikal som nöden krävde, 1921 fram till att just detta var nödvändigt och korrekt för det revolutionära Ryssland. Bolsjevikerna lärde sig att kapitalismen kunde ”hoppas över”, men bara i en påtagligt kringgådd, nästan pickwickiansk, mening.

Den andra vägen var den som i praktiken valdes, först i stalinistiska Ryssland och senare i det maoistiska Kina. Man grep sig an med att modernisera, inte med hjälp av kapital som erhållits från exploatering av arbete i det förflutna och på andra håll, utan en utomordentligt hård exploatering av inhemskt arbete på fälten och i fabriker. Detta kräver en regim som inte tillåter minsta motstånd från producenten, och som följaktligen inte tillåter några politiska rättigheter eller samhällsinstitutioner genom vilka detta motstånd kan uttryckas, organiseras

och hävdas. All politisk och ekonomisk makt är därmed något som exklusivt tillhör en elit av politiska hierarkier. Den delegerar de nödvändiga administrativa befogenheterna till de närmaste cheferna, organisatörerna och ledarna i ekonomin under villkor som frånhänder dem varje möjlighet till demokratisk kontroll.

Som Ryssland har visat är det fullt möjligt att på detta sätt främja industrialisering av ekonomin. Det pris som får betalas är upprätthållandet av en autokratisk privilegierad klass i toppen och exploatering av de som finns längst nere, vilka är hjälplösa på grund av att de är berövade alla de rättigheter som krävs för protestera och göra motstånd. Den ”tribut” som utkrävs när man valt denna väg är väldigt orättvis, både i ekonomiska termer och i fråga om själslig eller mänsklig förnedring.

Man måste tillstå att allt detta gör det möjligt för ett land att ”hoppa över” den kapitalistiska exploaterings stadium, trots att den socialistiska seger i det utvecklade Europa och Amerika, som Engels förutsåg och som Lenin och Trotskij förväntade sig, inte har, eller ännu inte har, inträffat. Men det tyder också på att det inte går att hoppa över en form av exploatering, som visserligen inte är kapitalistisk, men som inte ett dugg mindre, utan ofta mer, förtryckande. Vad detta har gemensamt med socialismen och dess ideal är ett mysterium. För att tala klarspråk är det vår tids nya ideologiska mystifikation.

* * *

Den första amerikanska utgåvan av föreliggande samling med skrifter om den kinesiska revolutionen publicerades för över en tredjedels sekel sedan. Liksom de flesta av Trotskij kritiska skrifter under denna period, hade detta arbete bara en liten och minskande effekt på det kommunistiska auditoriets tänkande. I den världen var den känd nästan uteslutande i form av de kastrerade eller rent förfalskade utdrag som de officiella kommunistiska polemikerna lade fram. De fullständiga originaltexterna var med få undantag kända inom Ryssland endast i form av stencilerade eller maskinskrivna kopior som distribuerades bland ett par tusen partimedlemmar under en kort tid, fram till 1928-29 på sin höjd. Efter det förbjöds alla Trotskij skrifter och dessa har sedan dess varit otillgängliga och okända. I Kina, det land som berördes mest, blev några av dessa skrifter kända kort efter att de gjorts till utgångspunkt för den protrotskistiska ståndpunkt som Chen Duxiu [Ch'en Tu-hsiu], grundare och ledare av den kinesiska kommunismen, plötsligt antog efter partiets nederlag. Hans omvändelse hade endast liten verkan. I början av 1940-talet översatte och publicerade en kinesisk trotskist, M.Y. Wang, denna volym tillsammans med flera av Trotskij senare skrifter om ämnet fram till år 1940. Men man kan betvivla att denna Shanghai-utgåva spreds i särskilt stor omfattning. I vilket fall så var försöken att etablera en betydelsefull trotskistisk rörelse i Kina på denna grund fruktlösa. Utanför de två mest berörda länderna översattes och publicerades Trotskij skrifter av oppositionella kommunister på olika håll i Tyskland och Frankrike. Den mer omfattande amerikanska utgåvan gjorde ett djupt intryck på Trotskij anhängare under den perioden; introduktionen till första upplagan kan betraktas som ett typiskt exempel på detta.⁴

Denna första utgåvan, som var liten, sålde snart slut. Under över tre decennier har den varit tillgänglig endast i ett litet antal på offentliga eller privata bibliotek. Detta innebar en svårighet för de som intresserar sig för någon av de aspekter som ämnet behandlar. Svårigheten upphör nu med denna publikation. Värdet av den dokumentation som representeras av Trotskij polemiska arbete om den kinesiska revolutionen, och de problem som är förknippade med den, kommer inte att ifrågasättas av den seriöse studenten.

Översättning: *Jesper Sydhagen*

⁴ Se Max Shachtman, [Introduktion till Trotskij Den kinesiska revolutionens problem](#) (1931).

Ingående texter i "Den kinesiska revolutionens problem" (1932)

Shachtmans [Introduktion till Trotskijs *Den kinesiska revolutionens problem*](#) (1:a upplagan)

[Den kinesiska revolutionen och kamrat Stalins teser](#) (7 och 17 maj 1927)

[Första talet i den kinesiska frågan](#) (23 maj 1927)

[Andra talet i den kinesiska frågan](#) (24 maj 1927)

[Den säkra vägen](#) (12 maj 1927)

[Hankou och Moskva](#) (28 maj 1927)

[Är det inte dags att förstå?](#) (28 maj 1927)

[Balansräkning över och perspektiv för den kinesiska revolutionen](#) (juni 1928) [i utdrag]

[Den kinesiska frågan efter den sjätte kongressen](#) (4 oktober 1928)

[Vad händer i Kina?](#) (9 november 1929)

[En reträtt i full ordning](#) (november 1930)

[Den strypta revolutionen](#) (9 februari 1931)

[Om den strypta revolutionen och dess strypare.](#) (13 juni 1931)

[Stalin och den kinesiska revolutionen](#) (26 augusti 1930)

Appendix

[Brevet från Shanghai](#) (17 mars 1927)

Zinovjev: [Teser om den kinesiska revolutionen](#)

Vojislav Vujović: [Tal vid EKKI:s åttonde plenarmöte, maj 1927](#)

Bilagan till "Den kinesiska frågan efter den sjätte kongressen" – se ovan